

CHAPUCENSIS

ASSOCIACIÓ DE MODELISTES NAVALS I ESTUDIS MARÍTIMS DE BARCELONA

Vivència de *Juan Carlos Niebla*

Entrevista en el bar del «chino» el 16 de març del 2015

Escrit per Joaquim Rovira el: 7 de maig del 2015

Seiem al defora. Fa bo i En Juan Carlos exulta entusiasme.

- *He estado pensando en mi historia, en qué te iba a contar, e incluso he pensado en el titulo, si a ti te parece bien.*

- *Desde luego. ¿Cual es?*

El meu avi va anar a Cuba

- Em sembla molt escaient.

- *Si, si, puedes hablar en catalán, yo te entiendo perfectamente.*

El meu avi, *Damián Niebla Incógnito*, va néixer a Galícia, a *San Jorge de la Mariña*, fill d'un petit terratinent. Volia ser militar, pot-ser influït per les circumstàncies del moment, la guerra de Cuba.

- *Incógnito? És un cognom curiós.*

- Si, *Incógnito*, ara es diria *Expósito*, és el mateix.

De manera que es va enllistar. Un divendres es va casar, tenia vint-i-un anys i el dilluns següent salpava cap al mar de les Antilles en el creuer cuirassat «*Vizcaya*», com a caporal de canó, d'una de les cinc peces situades a babord.

- Quantes peces portava en total el «*Vizcaya*»?

- Doncs en portava cinc «*González Hontoria*» de repetició per banda, de 140 mm., més un canó de gran calibre «*González Hontoria*» de 280 mm., a proa i un altre a popa.

- 8 canons Hotchkiss de tir ràpid de 57 mm
- 8 canons-revòlver Hotchkiss de 37 mm
- 2 metralladores Nordenfelt
- 2 canons de bronze de 70 mm para operacions en terra
- 8 tubs-llançatorpedes de 365 mm.

No és el cas de transcriure aquí la crònica de la guerra de Cuba ni de la situació espanyola, però un petit apunt pot evitar al lector haver de consultar les fonts documentals, cosa que, per altra banda, és summament recomanable.

L'administració de Cuba des d'Espanya, era totalment ineficient i les seves aspiracions nacionals no tenien resposta.

Per altra banda els EUA van intentar comprar la colònia per dos-cents trenta milions de dòlars en una primera oferta i en tres-cents en una quarta i darrera ocasió.

Amb la manca de resultats, la tàctica del govern americà va consistir a finançar el moviment independentista cubà que flagel·lava les tropes espanyoles. En aquesta circumstància, el creuer americà «Maine» va atracar a La Havana, amb l'excusa de defensar els seus ciutadans i eventualment procedir a la seva evacuació. Sembla que degut a un escalfament de les mampares a la Santa Bàrbara, o a una espurna, es va produir una explosió enfonsant-se amb gran pèrdua de vides. Aquest fet va donar el pretext als EUA per a declarar la guerra a Espanya. Fa pocs anys els EUA van reconèixer la intencionalitat de l'explosió.

Entre tant a Espanya l'estat estava en mans de polítics professionals tant del partit lliberal com del partit conservador, que es reconvertien en republicans, nacionalistes o socialistes de conveniència per a seguir vivint del poble que, amb un setanta per cent d'analfabetisme, estava més pendent dels «toros» que de la gestió del país i de les colònies.

En aquesta situació de mal govern, Espanya va cedir Puerto Rico, Guam i Filipines als Estats Units, per vint milions de dòlars, mentre que, havent perdut la guerra, concedia una autonomia inútil a Cuba. Cal entendre que s'engloba la guerra de Cuba amb la de Filipines, batalla de Cavite.

També, per a fer una mica de «calaix», d'altra banda insuficient per a compensar les pèrdues econòmiques, va vendre a Alemanya per vint-i-cinc milions de marcs, les illes Marianes, les Palaos i les Carolines.

- El meu avi era fornit, d'estatura considerable i amb gran vitalitat i, determinació de caràcter. És a dir: un tipus imponent, un colós.

- La flota espanyola estava dins de badia de Santiago, on havien entrat evitant el bloqueig dels vaixells americans.

- L'Almirall Cervera estava convençut de la superioritat americana per la qual cosa obeïa les ordres dels polítics malgrat la seva opinió i sabent que anaven al fracàs.

- El dia 2 de juliol de 1898 el capità general Ramón Blanco va ordenar des de La Havana a Cervera abandonar el port de Santiago a causa de la imminent ocupació de la ciutat per les forces terrestres americanes i, en conseqüència el perill de captura dels vaixells. Cervera, convençut de la impossibilitat d'una batalla en condicions equiparables i per tant, que l'intent constituiria un autèntic suïcidi, va escriure al ministre de Marina D. *Segismundo Bermejo*: «*Con la conciencia tranquila voy al sacrificio...*»

- Els vaixells van sortir d'un en un, començant pel «*Infanta Maria Teresa*», seguit del «*Vizcaya*» comanat pel capità *Antonio Eulate*, que seguint la ruta marcada per Cervera, va sortir allunyant-se de la flota americana per intentar fugir. Malgrat la situació impossible, Eulate no va defugir el combat. L'Iowa va desbarborar el *Vizcaya* amb la contundència del seu foc. El capità per evitar més pèrdues humanes el va fer embarrancar i es va rendir lliurant el sabre, amarat de llàgrimes, al comandant del Iowa, que impressionat per l'heroisme dels espanyols, la va refusar.

- El meu avi seguia al peu del canó, servit per un oficial, un caporal i tres o quatre soldats, el tinent i els soldats van anar caient, fruit del foc americà.

- A ell una granada americana li va arrabassar el braç esquerre, deixant-li una pellerina de muscle i pell. Ell va seguir en peu i va tenir l'esma i el coratge d'engegar encara el darrer tret.

- Els americans recullen els supervivents, entre ells al meu avi i els porten al navili-hospital «*Solace*», on es retroba amb el seu comandant, Eulate i es quadra: «*A sus órdenes, mi comandante, aun me queda un brazo para seguir luchando por la patria*». Els que poden s'hissen per la borda, el meu avi ho fa amb la mà dreta i amb les dents i la boca.

- Va estar tres mesos a Norfolk fins que el van repatriar. Torna al poble.

El 1926, a Cartagena es va bastir un monument als herois de Santiago de Cuba i Cavite.

Hi eren presents: El meu avi; el seu comandant, a les hores vicealmirall, ja jubilat que vivia a Barcelona; El rei Alfons XIII i el dictador cap de govern, general Primo de Rivera.

Als herois se'ls va concedir la condecoració corresponent i l'ingrés a «*Cuerpo de inválidos*», al meu avi amb l'antiguitat del combat i el grau de capità.

Ell portat per l'emoció i amb l'envergadura de la seva humanitat va abraçar al seu estimat comandant i al rei en un sol gest. Com diu la revista *Rumbo*: «*Los tres se fundieron en un abrazo*».

Sentint-se morir, el 1950, crida als seus fills *José i Alfonso*, marins també, *Tenientes de navio* i els demana que el portin fins al seu escriptori presidit per un retrat de Eulate. Es quadra i diu: *A sus órdenes mi comandante, me voy a mi puesto de combate*.

- Ara, com ara tinc, diu en Juan Carlos, un fill que es diu Damián, *teniente de navio*, destinat a submarins, que va tenir l'honor de ser protagonista a la base naval de Norfolk, el 18 d'abril del

2012, (primer a l'esquerra foto) de l'homenatge que els dos exercits van rendir als herois d'aquella batalla, on hi ha enterrat un mariner català, tripulant del Oquendo.

- Tinc un altre fill que no va voler estudiar i es va allistar al regiment de caçadors del Bruc, destinat a Afganistan va veure morir el seu amic, vora seu. De tornada, la seva mare i jo el vam convèncer i ara estudia a l'escola de sotsoficials per enginyer militar. Al juny acabarà.

- Jo vaig néixer a El Ferrol el 1957 de pare marino, de manera que fins als vint anys vaig estar rondant d'un destí militar a un altre: El darrer quatre anys a la Caserna general de l'Armada, a Madrid per acabar a Barcelona el 1983. En part per rebel·lia, suposo i en part per mandra, refuso la carrera militar i estudio economia treballant a la banca. Crec que no vaig encertar-ho, però ara tant se val, ja que els fills han tornat al bon camí de la tradició familiar.

